

Kari Sipilä

**LAPSUUDENKODISTA
KIRKOKSI**

**Muistelmiani sota-ajan Malminkartanosta
ja lapsuudenkodista vuosina 1943-1951**

11.2.2015 © Kari Sipilä

Kari Sipilä

Lapsuudenkodista kirkoksi

Muistelmiani Malminkartanosta ja lapsuudenkodistani vuosina 1943-1951. Sen ajan tapahtumia olen myös kertonut joulun aikaan kauneimpien joululaulujen tilaisuuksissa samassa rakennuksessa, nykyisessä Malminkartanon kappelissa, joka on ollut Malminkartanon seurakuntakoti vuodesta 1982 alkaen, ja joka siis on entinen lapsuudenkotini. Eihän se nyt ihan kirkko ole, mutta siltä se tuntuu. Lapsuudenkoti oli myös erityisen miellyttävä 75-vuotissyntymäpäiväni juhlapaikka!

Muutto Malminkartanoon

Olen sota-ajan lapsi. Järkyttävä talvisota oli käyty 1939-40 ja jatkosota alkanut kesällä 1941. Perheemme muutti vuonna 1943 Helsingin Bulevardi 7 C 37:n kerrostalokodista uudisrakennukseen, kauniiseen omakotitaloon Malminkartanoon. Olin tuolloin 3-vuotias. Isäni Martti Sipilä, agronomi, sittemmin maatalous- ja metsätieteiden tohtori ja professori, oli toimitusjohtajana Työtehoseurassa, sen toimisto oli Bulevardi 7A:ssa Helsingissä, jonne se muutti vuonna 1941 Jokioisista. Hän oli oman toimensa ohella Helsingin yliopiston Malminkartanon opetus- ja koetilan tilanhoitaja vuodesta 1942 vuoteen 1951. Hän oli sodan aikana armeijassa kuljetusvälinetehtävissä, pääosin toimistoupseerina kotirintamalla hankkimassa kuljetuskalustoa sotiville joukoille, siviilitehtäviensä lisäksi. Äiti oli tuolloin kotona hoitamassa lapsia ja kotia ja hän oli myöhemmin suomenkielen ja historian opettaja. Aika, jona asuimme Malminkartanossa, oli ensin surullista sota-aikaa ja sitten sodan jälkeistä niukkaa ja tiukkaa pula-aikaa säännöstelyineen ja ruokakuponkeineen. Mannerheimiin ja suomalaiseseen sotilaaseen luotettiin, Stalinia pelättiin ja sitten sodan päätyttyä Suomi maksoi sotakorvauksia vuodesta 1944 olympiavuoteen 1952 asti. Silloin alkoi maamme uudelleen rakentaminen nykyaikaiseksi Suomeksi.

Malminkartanolla on ollut rikas historia. Nimen kerrottiin tulleen vanhoista malmikaivoksista, jotka ovat edelleen syvinä kallioluolina nykyisen Kaivoksen lähellä. Malminkartano on siis noin 12 km Helsingin keskustasta luoteeseen, vaikkakin Malminkartano on usein sekoitettu Malmin alueeseen Koillis-Helsingissä. Malminkartano on ollut vuodesta 1579 alkaen ensin läänitystilana, sitten verovapaana säterinä, sotilasvirkatalona, eri suvuille vuokrattuna tilana vuoteen 1932 asti. Eräiden sukujen hautoja on Helsingin pitäjän eli Pyhän Laurin kirkon hautausmaalla Vantaalla. Vuonna 1934 Malminkartano siirtyi valtioneuvoston päätöksellä Helsingin yliopistolle, mutta vuokrattiin kahdeksaksi vuodeksi Vankeinhoitovirastolle ja vangit kunnostivat huonokuntoisia rakennuksia ja peltoja. Vuonna 1942 Malminkartano siirtyi opetus- ja koetilaksi Helsingin yliopiston maa- ja metsätaloustiedekunnan hallintaan. Sinne oli vuonna 1941 rakennettu uusi päärakennus, ns. Opisto, yliopistossa opiskelevia maatalous- ja puutarhaylioppilaita eli agraariharjoittelijoita varten. Opisto oli kaksikerroksinen funkkistyylinen vaalea kivirakennus, jonka yläkerrassa oli 22 asuinhuonetta opiskelijoille ja alakerrassa iso ruokala keittiöineen ja neuvotteluhuoneineen. Se sijaitsi Malminkartanon alueen pohjoispäässä, lähellä Mätäojaa, peltoaukeiden pohjoispuolella. Siellä mekin asuimme hetken vuonna 1943 ennen kuin uusi kotimme oli valmis. Opistoa vinottain vastapäätä oli Malminkartanon entinen päärakennus, jonka ensimmäinen osa oli rakennettu alun perin vuonna 1734, toisten tietojen mukaan vuonna 1790. Se oli puinen yksikerroksinen kaunis vaalean harmaa rakennus, jossa asui malminkartanolaisia perheitä. Sen eteläpuolella oli iso sauna, mäen etelärinteessä. Lähialueella oli useita asunto- ja maatalousrakennuksia ja puutarhatuotemyymälä.

Malminkartano kuului aiemmin Helsingin pitäjään eli maalaiskuntaan, mutta 1.1.1946 se liitettiin Helsingin kaupunkiin osana suurta alueliitosta. Helsinkiin liitettiin laajat esikaupunkialueet kuten Haaga, Pitäjänmäki ja osa Kaarelaa sekä paljon muita esikaupunkialueita kuten Lauttasaari, Munkkiniemi, Herttoniemi ja Kulosaari.

Malminkartanon koko pinta-ala oli vuonna 1942 noin 550 hehtaaria, josta viljeltyä noin 190 hehtaaria. Siellä oli silloin kymmenkunta hevosta ja lehmiä, sonneja ja muita nautaeläimiä peräti 65 eläintä, lisäksi sikoja, kanoja ja kalkkunoitakin. Puutarhaopiskelijoiden istuttamina omenapuita oli opistorakennuksen eli Opiston läheisyydessä parhaimmillaan 2500 kappaletta. Iskulause olikin: ”Jos jokainen päivässä omenan söis, niin lääkärit pulassa takkinsa möis!”

Malminkartanossa oli myös valtakunnalliset hevoskynnön mestaruuskilpailut vuonna 1947, metsätyönäytöksiä, Työtehoseuran ensimmäinen koekeittiö ja maatalousnäyttelyjä, jolloin sittemmin presidenttikautenaan vieraana oli myös tasavallan presidentti Urho Kekkonen. Aika, jonka tila on ollut opetus- ja koetilana, on varmasti Malminkartanon pitkässä ja värikkäässä historiassa ollut arvokkain aikakausi.

Ihmisiä Malminkartanossa

Monista malminkartanolaisista tuli tuttuja pääosin isän tuttavuuksien kautta sekä naapuruuksien, lasten leikkien ja urheilun kautta. Harry Lauren oli työnjohtaja ja puolisonsa oli Helmi. Antti Koho oli seppämestari ja vaimonsa oli Anna. Heidän poikansa Lauri oli upseeri ja myöhemmin YK:ssa ja Suomessa sotilasläänin komentajakin, hän silloin sotilasarvoltaan kenraaliluutnantti. Lauri oli minua 14 vuotta vanhempi, joten ei ollut leikkikavereita, mutta hän kävi usein Malminkartanossa. Kerrottiin, että hän olisi mennyt vanhemmiltaan salaa ihan nuorena vapaaehtoisena sotaan mukaan. Laurenit ja Kohot olivat kotoisin luovutetusta Karjalasta Elisenvaarasta. Moni malminkartanolainen kotiutui sodasta ja oli kovia kokenut, vaikei niistä paljon puhuttu. Hyvä, kun oli saatu rauha!

Toivo eli T.P. Ketonen oli puutarhuri ja puolisonsa oli Terttu, Hannes Koskinen oli karjanhoitaja ja puolisonsa oli Hilda, Martti Lampinen oli metsänhoitaja ja puolisonsa oli Alli, sikalanhoitaja oli M. Vaarniemi, Helena Vesala oli konttoristi talomme toisessa päädyssä, Toini Tuomikoski oli pääemäntä Opistolla. Muita henkilöitä olivat mm. Theodor ja Anna Heiniö, ent. Humalamäki, Maija Akkanen, Olga ja Erkki Mällönen, Lahja ja Arvo Tamminen sekä inkeriläiset Katri ja Henrik Ärttö, joita kai vähän piiloteltiin, ettei heitä inkeriläisinä tarvinnut luovuttaa Neuvostoliittoon sodan jälkeen. Malminkartanolaisiksi tulivat myös Hilka ja Samuli Suomela, joka taisi tuolloin aloitella väitöskirjaansa. Hän oli myöhemmin isän jälkeen Malminkartanon tilanhoitajana ja urallaan myös Maatilahallituksen pääjohtaja ja maatalousministeri kahdessa virkamieshallituksessa 1960- ja 70-luvuilla. Malminkartanossa asui myös maataloustieteilijä, sittemmin professori K.U. Pihkala, joka oli urheilumies Lauri ”Tahko” Pihkalan ja prof. Rurik Pihkalan veljenpoika. Prof. Rurik Pihkala oli Malminkartanon valvojakunnan puheenjohtaja ja sittemmin puheenjohtajina olivat prof. Antti Mäki ja prof. Nils Westermarck. Vuodesta 1946 lähtien Malminkartanoon rakennetun Maatalouden konekoetuslaitoksen, sittemmin Maatalouskoneiden tutkimuslaitoksen, Vakolan, myötä Malminkartanon alueelle ja piiriin tuli myös diplomi-insinöörejä ja muuta teknistä henkilökuntaa, kuten professori Kauko Aho perheineen. Tutkimuslaitoksen johtajana oli tuolloin professori Alpo Reinikainen - kunnioitettu sotaveteraani ja sittemmin sotakirjailija sekä keksintötoiminnan edistäjä. Mielenkiintoista sinänsä, että heidän kanssaan minulla oli vuosikymmenten jälkeen erilaista innovaatioalan yhteistyötä.

Malminkartanon nuorisoa olivat meidän perheemme lasten - eli Jorma, Kari, Pirjo, Risto ja Kirsti Sipilä - lisäksi mm. Tapio, Sirkka-Liisa ja Pekka, joka kuoli nuorena traktorionnettomuudessa,

Martti sekä Riitta Lauren, Erkki, Pauli ja Kaarina Koskinen, Pentti, Teuvo, Raimo ja Tuulikki Hiltunen, Raimo Tamminen, Eero ja Liisa Pihkala, Ritva ja Reijo Salin, joka olivat Alli Lampisen lapsia edellisestä avioliitosta, Heikki ja Raimo Akkanen, Pirkko Heiniö sekä Kimmo Tuomikoski, joka kuoli nuorena päässä olleisiin ongelmiin. Oli myös muita tyttöjä, mutta he eivät silloin jääneet niin paljon mieleen. Osa nuorisosta asui meidän kotimme lähituntumassa, osa Opistorakennuksen tuntumassa.

Koti ja naapurit

Asuimme siis Helsingin esikaupungissa Malminkartanossa uudessa tilanhoitajan vaaleaksi rapatussa punakattoisessa rakennuksessa eli työsuhdeasunnossa, jonka oli suunnitellut professori Jussi Paatela. Suunnittelu alkoi toukokuussa 1942 ja rakennus oli alle vuodessa valmis! Siinä oli kaksi kerrosta ja kellari pannuhuoneineen ja sirpalesuojineen ja sen tilavuus oli noin 1300 m³. Kaunis rakennus on mäen päällä, josta näkyi hyvin Malminkartanon viljellyille pelloille. Talossa on sisäänkäynti etelän puolelta, hienot kiviportaat pilareineen. Eteisestä vasemmalle oli iso sali olohuoneena ja sen ja keittiön välissä oli ruokailutila. Keittiön puolelta oli toinen sisäänkäynti ja myös portaat yläkertaan. Makuuhuoneet olivat eteisestä oikealle ja eteenpäin. Vanhempien lasten eli Jorman ja Karin huone oli keittiöstä seuraava. Sitten oli isän työhuone, josta sittemmin tuli toinen lastenhuone. Äiti-Kertun ja isä-Martin makuuhuone oli eteisestä oikealle. Pirjo syntyi pian muuton jälkeen 1943 ja hänet kastettiin isän Äänisestä tuomalla vedellä. Risto syntyi loppiaisenä vuonna 1946 ja nuorin sisar Kirsti syntyi vappuna 1949. Kaikki nuoremmat sisarukset osuivat siis syntymään erilaisina juhlapäivinä!

Talon kellarissa oli ruokakellari, varastotilaa ja sirpalesuoja sekä halkolämmitteinen keskuslämmityksen kattilahuone halkovarastoineen. Vintillä oli kaksi huonetta ja iso varastovintti. Vinttihuoneissa asui joskus kotiapulainen kuten Kaisu Mustamaa tai Tatta eli Martta Piensuo, joka oli isän Hannes-veljen vaimon sisar. Siellä asui myös vieraita kuten äidinäiti, herttainen Mummu, Auli Myllylä. Talon itäpäädyssä oli Malminkartanon toimistohuoneita samoin sen vintillä ja sisäänkäynti oli talon pohjoispuolelta. Pihalla etelän puolella oli muutama vuosi muuttomme jälkeen rakennettu hirsisauna saunakamareineen ja sen edessä ulkona betoninen uima-allas, jonka vesi oli kylmää. Siihen hukkui muutamia oraviakin. Ennen saunan valmistumista kävimme saunassa Opiston mäen saunassa vajaan puolen kilometrin päässä. Saunan taakse rakensimme Jorman kanssa lautaiset leikkimökkimme. Tallin ja navetan aukiolla oli leikki- ja korkeushyppypaikat.

Koska asuimme kuin maalla, oli ruokaa saatavana sota- ja pula-ajasta huolimatta. Maitoa ja joskus ternimaitoa haettiin maitokannuun suoraan navetan kylmähuoneelta. Leivät leivottiin itse. Kaupoissa oli tavaroista puutetta. Kaarelassa oli Elanto ja Pitäjänmäellä muutamia kauppoja. Suomessa oli kortilla eli säännöstelyn alaisena sodan aikana ja pitkään sen jälkeen monia ruokia ja tavaroita kuten sokeri, kahvi, voi, viljatuotteet, vaatteet, jalkineet jne. Monia nykyajan ruokia tai tavaroita ei ollut lainkaan saatavana.

Taloamme lähimmät rakennukset olivat navetta ja talli talomme itäpuolella olleen piha-aukion toisella puolella, mitä rakennuksia osittain on vieläkin jäljellä, mutta eri käytössä. Iso konehalli oli pihan pohjoisreunalla ja sen takana olivat sepän paja ja iso sikala, jossa oli yläkerta. Pihalta etelään päin rakennettiin työnjohtaja Laurenin ja seppämestari Kohon talo, joka on edelleen olemassa nykyisen Renginkujan takana. Etelämmäksi, ns. kolmannelle mäelle tehtiin ajan myötä lisää asuinrakennuksia, joista Laureneja lähimmässä talossa asuivat Lampiset ja Akkaset. Lisää taloja rakennettiin myös Opistorakennuksen läheisyyteen ja bussin päätepysäkin tuntumaan maantien länsipuolelle.

Meiltä oli Opistolle matkaa aluksi peltojen poikki ja sitten rakennettua peltotietä pitkin puolisen kilometriä. Puolivälissä oleviin kauniisiin koivikoihin ja pelloille alettiin vuodesta 1946 alkaen rakentaa Maatalouden Konekoetuslaitosta, sittemmin Valtion Maatalouskoneiden Tutkimuslaitosta, Vakolaa.

Meillä kotona kävi usein kylässä sukulaisia, ystäviä ja tuttavii. Isän työhön liittyen oli myös paljon vieraita yliopistoista ja vuosien myötä kasvavassa määrin ulkomailta. Malminkartano oli monipuolinen ja edistysellinen opetus- ja koetila ja isä esitteli aikaansaannoksia mielellään. Pula-ajan vuoksi tarjoilu oli niukempaa kuin nykyisin, mutta iltateet ja voileivät äiti sentään aina saattoi tarjota. Sahtia saatiin joskus isän Väinö-veljeltä Kärkölästä. Isän Lauri-veli kävi myös silloin tällöin, ja hänen pankkimiestöittänsä lisäksi taisi keskustelu usein siirtyä heidän lapsuutensa maisemiin Akaaseen ja Viialaan. Saunominen ja pitkät keskustelut saunakamarissa kuuluivat usein asiaan. Matka Helsinkiin oli niissä oloissa hankala ja pitkä, sillä bussit kulkivat harvaan ja vaikka autoja oli, alkuun monessa niistä oli bensiinipulan vuoksi puukaasuttimet häkäpönttöineen, niin kuin traktoreissakin.

Myös lasten nimi- ja syntymäpäivinä oli lastenkutsuilla leikkikavereita naapureista tai koulusta, mikä usein oli sama asia. Tarjolla oli mehua ja usein myös kakku. Jäätelöä tehtiin joskus harvoin itse, sillä sitä ei saanut kaupoista, kun oli pula-aika eikä ollut jääkaappeja eikä pakastimia. Kesiksi matkustimme yleensä maalle. Sodan aikana ja jälkeen olimme Kangasalan Kiehelässä, joka oli äidin kotitalo ja jossa olen myös syntynyt ollessamme sotaa paossa. ”Kas Längelmävesi tuolla...” kaikui autossa matkustaessamme. Malminkartanosta muuton aikoihin vuonna 1951 kesäpaikaksemme muuttui isän kotitalon tuntumaan Viialaan rakennettu kesähuvila Soukko Jumusen rannalla, jossa kesiä vietettiin oman perheeni Lammin kesämökin hankkimiseen asti. Soukko valitettavasti tuhopoltettiin syksyllä 2014.

Kotirakennuksestamme tuli vuonna 1982 Kannelmäen seurakuntaan kuuluva Malminkartanon seurakuntakoti ja vuodesta 2014 alkaen kappeli. Nykyinen kappelisali pohjois-eteläsuuntaisesti talon keskellä on entisten makuuhuoneiden ja sittemmin toimistojen paikalla ja kaunis olohuone on edelleen seurakuntasalina. Talon nykyinen katuosoite on Vellikellonpolku 8, 00410 Helsinki. On hienoa, että rakennus on säilytetty, saneerattu ja se on saanut arvokkaan roolin nykytehtävissään ja -muodossaan. Remonteista ja surullisesta tulipalosta huolimatta talo on ulkoa suunnilleen kuin ennen ja sisältäkin perushuoneiltaan samantapainen. Risti on tullut päätyyn. Tiloja on modernisoitu, mutta silti siellä tunnelma meille on kuin lapsuudenkodissa – tai kirkossa. Siellä on hienoa käydä ja osallistua vuosittain mm. kauneimpien joululaulujen laulutilaisuuteen. Tällöin olen voinut sanoa muille vieraille, että tervetuloa vanhaan kotiimme laulamaan kauneimpia joululauluja ja kertoa nykyaikaisille Malminkartanon historiaa ja tapahtumia lapsuudenkotini ajalta!

Joulu pula-aikana

Jouluja odotettiin, samoin etenkin me lapset joulupukkia. Vaikka oli pula-aika, maatalousympäristöstä johtuen meillä oli jouluateriaalla kinkku ja perinteisiä laatikoita. Usein oli lipeäkalaakin, joka ei todellakaan ollut herkkuani. Joulukuusi aitoine kynttilöineen ja lippu- ja muine koristeineen oli olohuoneen nurkassa takan vieressä tai toisella puolella. Jouluevankeliumi luettiin ja laulettiin paljon joululauluja. Niin syntyi joulun tunnelma. Pukki koputteli ensin ikkunaan – taisi olla usein oikean joulupukin sijaisena Laurenin setä – ja pukin käytyä avattiin kiinnostuneina lahjat. Monet paketit olivat pehmeitä paketteja kuten sukkaa ja lapasia sekä muita itse tehtyjä tavaroita, mutta silti mieluisia. Pelejä, kirjoja ja askartelutehtäviä, autoja, taskulamppuja yms. oli paketeissa. Vanhemmat saivat kirjoja kuten Mika Waltarin silloin ilmestyneen Sinuhe egyptiläisen, joita kirjoja he sitten lukivat pitkään yöhön meidän lasten leikkiessä lattialla. Joulun aikaan oli

hevosajeluja kulkusten kilistessä ja muutenkin talvella ja myös kesällä, suurin hevosista oli nimeltään Opas. Kirkossa käytiin Helsingin pitäjän kirkossa, ei kuitenkaan hevosella. Sodan jälkeen isä kävi Ruotsissa ja toi tuliaisiksi jouluna 1947 banaaneja, joita sodan vuoksi ei Suomessa ollut saatavana, mutta joita vanhemmat olivat keuhien muistelleet 1930-luvulta. Eivät ne meidän mielestämme kuitenkaan niin hyviä olleet – silloin. Muistaakseni jouluna 1949 minä sain polkupyörän, jossa oli 26” renkaat, siis se aikuisten pyörää pienempi. Kiva yllätys! Kesällä ajettiin pyörillä ympäri Malminkartanoa. Pyörään laitettiin pyykkipojalla pahvinpala ja niistä tuli ”prätkiä”. Olin veistossa oppinut, että santapaperilla hiotaan tai kiillotetaan esim. leikkuulauta. Halusinkin kiillottaa polkupyörän ohjaustangon kromattua keskiosaa, jotta siitä tulisi parempi taustapeili. Ei tullut vaan tuli naarmuinen epäonnistuminen. Kyllä hävetti! Veistoa opetti ensin Theodor Heiniö, joka taisi olla etumiehenä ja muistaakseni myös tai myöhemmin työnjohtaja Harry Lauren, Tapion isä. Kansakoulun veistotunnit olivat Malminkartanossa, kun koululla ei ollut tiloja eikä opettajaa. Opetustila oli Malminkartanossa lähellä kotiamme olleen maatalouskoneiden isoin varastokatosrakennuksen länsipäädyssä olleissa työhuoneissa.

Helsingin ja Malminkartanon pommitukset keväällä 1944

Helsingin pommituksissa helmikuussa 1944 pommeja putosi myös Malminkartanoon. Suurimmat pommitukset olivat 6-7.2, 16-19.2 ja 26-27.2.1944. Myös ihan talvisodan alussa oli Helsinkiä pommitettu. Kodissamme oli sirpalesuoja kellarissa, jonne mentiin hälytyssireenien soidessa. Sireenien nouseva ja laskeva ääni oli pelottava ja uhkaava. Arvelimme silloin, että pommikoneet luulivat Malminkartanon peltoja Helsingin eli Malmin lentokentäksi, mutta sittemmin on käynyt ilmi, että Helsingin hyvän ilmatorjunnan ansiosta koneet pudottivat pommit ennen Helsinkiä ja kääntyivät pois. Erään ilmahälytyksen jälkeen ei mitään tapahtunut ja äiti meni pommisuojusta ylös keittiöön keittämään teetä. Silloin pommit tulivat, jysähtelivät ja ikkunat helisivät. Äiti juoksi alas pommisuojaan kellarin jyrkät 15 askelman portaat 3-4 askelta kerrallaan, eikä onneksi kaatunut! Pommituksissa meni meiltäkin ikkunoita rikki, mutta suurempia tuhoja ei Malminkartanoon tullut. Iso pommi oli pudonnut suhteellisen lähelle pellolle. Me pojat kävimme katsomassa pomminkuoppia ns. Hissiladon mäessä, meiltä nykyiseen Konalaan päin, se tosin oli ankarasti kiellettyä. Pomminkuopat olivat sellaisia muutaman metrin syvyisiä, ehkä 10 m läpimittaisia kuoppia. Ei siellä silloin enää mitään räjähtävää ollut, mutta jännittävää se oli.

Myöhemmin vuonna 2014 on tullut esille mielenkiintoinen yksityiskohta Antero Raevuoren kirjassa Hävittääkää Helsinki. Marsalkka Mannerheim oli pommituksen alkupäivänä 26.2.1944 ollut Helsingissä neuvottelemassa presidentti Rytin ja hallituksen sisäpiirin kanssa ja oli lähdössä illalla Mikkeliin. Pommitusten alettua autonkuljettaja oli ajanut auton turvalliselta tuntuvaan paikkaan, joka matkan jo alettua sattui olemaan Malminkartanossa. Siellä Mannerheim oli seurannut Helsingin suurpommitusta, joka sai paljon tuhoa aikaan. Veljeni Jorma Sipilä on sittemmin selvittellyt asiaa ja pitää ilmeisenä, että Mannerheimin auto olisi ollut ns. Honkasuon tienhaarassa metsän suojassa eli nykyisen Ammattienedistämislaitoksen tienhaaran lähellä. Edellä mainittu suuri pommi Malminkartanon pellolle olisi pudotettu niin, että Mannerheim on sen saattanut nähdä tai ainakin todeta. Pommin putoamispaikka Hissiladon mäen vieressä Mätäojan luoteispuolella oli alle kilometrin päässä Mannerheimin auton sijainnista, mutta onneksi riittävän kaukana. Vanhimmat muistikuvani liittyvät pommisuojiin. Niiden lattioissa oli isoja poikittaisia tukiparruja. Pommisuojaan oli aina kiire ja usein juostiin. Aikuiset harppoivat helposti parrujen yli, mutta minulle pikku lapselle oli vaikea kiivetä napaan ulottuvien poikkiparrujen yli. Pelkona myös oli, että pommi räjähtää, ennen kuin pääsen turvaan pommisuojaan. Iso pommisuoja oli mm. Erottajalla Helsingissä.

Olen jälkikäteen miettinyt, miten koin sodan. Selvää on, että vanhempien huolestuneisuus näkyi myös lapsille. Koska televisiota ei ollut, ei sota tunkeutunut sillä lailla olohuoneisiin kuin nyt joka uutislähetyksessä jostain päin maailmaa. Radiota kuunneltiin ja erityisesti huolestuneina ministerien puheita. Sanomalehdistä joskus katsottiin kuvia sodasta, mutta se oli meille lapsille tavallaan luonnollinen olotila, kun rauhan aikaa ei ollut koettu. Vanhemmat joskus kertoivat ihanasta 30-luvusta, jolloin kaikki oli hyvin ja kaikkea sai. Mannerheimia ihailtiin sankarina ja Suomen pelastajana ja Neuvostoliittoa pelättiin. ”Ryssän” tulemisen vaarasta tänne ja desanteista puhuttiin jonkinlainen pelko mielessä. Iltarukouksissa toivottiin, että sota loppuisi eikä meihin sattuisi. Paasikivestä ei ole ollut silloista mielikuvaa. Sodan päättymisestä tai rauhan syntymisestä ei minulla ole muistikuvia eikä Lapinsodasta. Sotaleikkejä tietysti leikittiin puu- ja nallipyssyillä sekä miekoilla, mutta niinhän pojat ovat aina leikkineet.

Kuusivuotiaana kansakoulun toisella luokalla

Kaarelaan perustettiin vuonna 1945 suomenkielinen kansakoulu ruotsinkielisen koulurakennuksen toiseen päähän. Kummassakin päässä rakennusta oli yksi luokka ja keskellä opettajien huone. Kummassakin luokassa olivat kaikki parikymmentä oppilasta. Erikoista, mutta pula-ajalle tyypillistä oli, että kaikki eri luokkien oppilaat olivat samassa luokkahuoneessa. Suomenkielisen koulun perustamisessa isä oli yhtenä puuhämiehenä. Opettaja oli karjalainen Siina Taulamo ja oppilaina pääasiassa malminkartanolaiset lapset. Kansakoulun yläluokat olivat Pitäjänmäellä ja oppikoulut Helsingissä.

Ruotsinkielisellä puolella olivat oppilaina mm. Allan Sandström ja Anders Westerholm, sittemmin kuuluisa jalkapallomaalivahti.

Menin Kaarelan kansakouluun 1. luokalle 6-vuotiaana. Kun olin luokan ainoa oppilas, minut siirrettiin jouluna 2. luokalle, kun osasin lukea ja laskea opittuani vanhemmalta veljeltä Jormalta. Siis olin 6-vuotiaana 2. luokalla, tosin vaan runsaan kuukauden ennen syntymäpäivää. Kaarelan kansakouluun tuotiin meille kouluruokaa isoissa astioissa Pitäjänmäen kansakoulun koulukeittolasta, joskus ihan kylmääkin. Kouluun hiihdettiin talvella kotoa peltojen poikki Opiston läheisen omenatarhan ohi ja Mätäojan yli koululle, sulan maan aikana käveltiin, matka on vajaat pari kilometriä.

Vuonna 1949 Martti-isän veli, Viialan talon pitäjä, maanviljelijä Hannes Sipilä kuoli 52-vuotiaana. Suruviesti tuli meille kotiin aamulla puhelimitse kaukopuheluna – jotka oli tilattava keskukselta – ja kuinka sattuikaan, että kansakoulussamme opettaja Siina Taulamo piti samana aamuna siisteystarkastuksen. Meillä veljeni Jorman kanssa oli tietysti likaisenmustat kynnenaluset, jolloin opettaja kysyi, että mitä Sipilän pojat nyt surevat. Me vastasimme vakavina, että isän veli on kuollut eilen. Opettaja jäi sanattomaksi.

Pääsin veljeni Jorman kanssa vuonna 1949 oppikouluun, Suomalaiseen Yhteiskouluun, Nervanderinkatu 13 Helsingissä, Kansallismuseon lähellä. Kouluun mentiin bussilla melkein tunnin matka. Malminkartanosta meni Helsinkiin nokallinen liikennelaitoksen bussi maantietä pitkin kerran tunnissa. Jonkin verran kulki lisäksi pitemmälle maaseudulle meneviä busseja. Pysäkille juostiin jyrkkä mäki ylös, etenkin kun lähti kotoa liian myöhään. Nervanderinkadulla sijainneen SYK:n rehtorina oli A.A. Koskenjaakko, uskonnonopettaja oli Lauri Pohjanpää, myös runoilija. Jorma pääsi suoraan 2. luokalle, kun oli vanhempi, minä 1. luokalle pääsykokeiden kautta. Äiti oli käynyt saman koulun ja sinne pääsi myös nuorin sisareni Kirsti. Minun luokallani oli yli 40 oppilasta, 1. luokanvalvoja oli Gertrud von Pfaler. Koskenjaakot ja Pohjanpääät olivat kerran kylässä meillä kotona Kaarelan Martinkalliolla, vuonna 1952.

Liikenne pohjoisesta Helsinkiin meni Malminkartanon ohi vanhaa Nurmijärventietä eli nykyistä Malminkartanontietä pitkin. Vihdintie eli ns. Tannerintie rakennettiin sodan aikana ja se oikaisi ohi Pitäjänmäen, mutta bussit kulkivat Pitäjänmäen kautta mm. Strömbergin tehtaan suuren työntekijämäärän vuoksi. Uusi Nurmijärventie eli sittemmin nimeltään Hämeenlinnantie Ruskeasuolta nyky-Kaivokselaan ja eteenpäin valmistui kaksikaistaisena maantienä Helsingin olympiavuonna 1952. Olympialaisiin pääsin kerran katsomaan 1500 metrin juoksun kisapäivänä ja vaikkei Suomi silloin pärjännytkään, oli se jännittävää ja hienoa!

Ohran oras, penisilliiniä ja porkkanajuhlat

Malminkartanossa oli sodan molemmin puolin työvoimana myös Vankeinhoitolaitokselta vankeja ja tila oli ollut Vankeinhoitolaitoksen käytössä ennen kuin Helsingin yliopisto otti sen haltuunsa. Eräs luottovanki, nimeltään Himanen, oli mm. meidän talomme lämmittäjinä. Kerran sanoin hänelle, että ethän enää tee pahaa! Hän hymyili.

Taiteilija Helny Tigerstedt maalasi meistä kaikista lapsista muotokuvat, kun olimme 4-5-vuotiaita. Minun kuvani tehtiin v 1944. Niukin naukin muistan, että oli istuttava hiljaa ja maali haisi ja taiteilija oli taiteilijan näköinen, hän oli perhetuttava. Jormalla oli kädessä pistooli, mutta minä olin varmaan rauhanomaisempi, kun pitelin sylissäni pehmelelua. Tigerstedt maalasi myös useita maisematauluja Malminkartanosta, joista osa oli ostettu meille kotiin.

Kotitalomme keittiön portaiden edestä löysin 5-vuotiaana keväällä 1945 ison madon ja tulin mato molemmissa käsissäni näyttämään äidille, että katso, kuinka iso mato. Äiti sai sätkyn, kun se olikin kyyn poikanen, joka ei kuitenkaan pistänyt joko ystävällisyyttään toiselle lapselle - minulle - tai oli todennäköisemmin kevätkohmeessa.

Kotimäkemme ja Opiston mäen puolivälissä oli kaksi kaunista koivikkoa. Veljeni ja minä olimme päättäneet, että ne ovat meidän koivikkomme, toinen Jorman ja toinen minun. Kävimme siellä retkelläkin, muutaman sadan metrin päässä. Kun sitten 6-vuotiaana kuulin, että koivikoiden paikalle rakennetaan isot rakennukset Maatalouden konekoetuslaitosta varten ja koivikot kaadetaan, oli suru suuri koivujen kaatamisen vuoksi. Veljeni kanssa vaadimme isältä korvauksen eli yhden markan kaadetulta koivulta. Muutaman markan taisimmekin saada, mutta ei se kokonaan surua vienyt. Niiden kauniiden koivujen kaataminen tulee vieläkin mieleen ympäristöasioista puhuttaessa eli ympäristöystävyydellä on pitkät juuret.

Eräs kotiapulaisistamme oli Kaisu Mustamaa. Hän ulkoilutti Jormaa ja minua mm. peltotiellä Pajan takana, kun olin noin 6-vuotias. Siellä pellolla oraana kasvavasta viljasta tuli erimielisyyttä. Me sanoimme sen olevan ohraa ja Kaisu väitti muuta. Olimme oppineet, että ohran oras kääntyy oikealle (niin kuin se kääntyikin). Kaisu valitti äidille, että olimme kiusanneet häntä ja niin me – oikeassa olleet ja syyttömät – saimme vitsaa paljaaseen takapuoleen, niin kuin silloin oli tapana kasvattaa lapsia. Ei siitä nyt traumoja syntynyt, mutta onpa pysynyt mielessä.

Karinpäivänä 11.1.1947 oli isän tohtoriväittäjäiset ja niiden kolmipäiväinen karonkka oli meillä kotona. Se oli kovin luminen talvipäivä. Vieraat talsivat lumessa ja tanssivat yömyöhään! Isän väitöskirja oli yksi yliopiston paksuimmista, 658 sivua ja nimeltään: Maatalouden työajan käyttö ja työntutkimus.

Sain vuonna 1949 laatikkokameran ja ensi kuvat otettiin. Nyt ne ovat arvokkaita muistoja. Kamera ei ollut yleinen tuolloin. Kuvia on lapsista ja koululaisista ja minusta on valokuva hienon uuden

Ferguson-traktorin ohjaajana ja traktorit korvasivatkin vähitellen hevoset. Kameran saamisesta alkoi kuvausharrastukseni. Valitettavasti silloin vielä ei kameroissa ollut salamavaloa, joten sisäkuvia silloisesta kodista ei oikein ole olemassa.

Malminkartanossa harvennettiin koululaistenkin kesätyönä mm. sokerijuurikasta ja saatiin palkkaakin. Pitkä rivi siellä kontatessa, säkinpalat polvisuojuksina ja kuokka kädessä, tuntui todella pitkältä. Taimia ei saanut jäädä kahta vierekkäin. Ohdakkeitakin oli, ehkei silloin vielä juuri käytetty myrkkijä tai niitä ei ollut saatavana. Selkäkin paloi auringonpaisteessa ja oli kuumaa ja pölyistä. Jälkiharvennus oli parin viikon päästä pitkävartisella kuokalla. Palkka taisi olla ensi harvennukselta 75 penniä metriltä ja jälkiharvennukselta 30 penniä. Nykyisin tätä kutsuttaisiin lapsityövoiman käyttämiseksi, mutta itse asiassa silloin se oli hyvin yleistä ja opetti työntekoon ja ahkeruuteen!

Minulla oli oppikoulun toisella luokalla tulirokko, jota hoidettiin kotona. Potilas eristettiin kotimme vinttikamariin moneksi viikoksi ja perhetuttu, lääkäri Sakari Lahdensuu kävi pistämässä uutuuslääkettä, penisilliiniä reiteen tosi paksulla neulalla. Se sattui! Tauti parani, muut eivät saaneet tartuntaa, mutta poissaoloja koulusta oli niin paljon, etten saanut välitodistusta, mutta luokalta sittemmin toki pääsin.

Malminkartanon vuosittaisten sadonkorjuujuhlien nimi oli Porkkanajuhlat. Satokauden päättyessä opiston isoon ruokalaan kutsuttiin kaikki malminkartanolaiset, lapset mukaan lukien. Vaikka juhlassa oli erilaista ohjelmaa ja lauluja, pääasiana oli iso porkkanatarjoilu. Joka pöydässä oli iso vadillinen pestyjä tuoreita porkkanoita, joita pitkin iltaa naposteltiin ja tietysti juteltiin ja leikittiin. Myös 2500 omenapuun tarhasta tarjottiin omenoita ja salaa keskusteltiin, oliko omenatarhoissa ollut omenavarkaita. Omenavarkaita estettiin panssariaidalla ja paukkupommeilla ansalankoineen. Joskus pimeällä syyskesällä kyllä kuului paukahduksia.

Piispantarkastus, urheilua ja Mannerheim

Malminkartano oli noin vuonna 1950 piispantarkastuksen eräänä vierailukohteena. Piispa Eelis Gulin piti puheen ja hartaushetken Opiston ruokasalissa, missä olimme varmaan koko perhe kuuntelemassa. Tilaisuuden päätteeksi pois lähtiessään hän sanoi, että hän haluaisi kätellä kaikki läsnäolijat, mutta koska meitä oli niin paljon, hän kättelee vain salin keskikäytävällä rivien päässä olevat henkilöt koko rivin edustajina. En ollut rivin päässä enkä silloin päässyt kättelemään piispaa, mikä tietysti lasta harmitti. Toki myöhemmin elämäni aikana minulla on ollut ilo tavata ja tervehtiä monia arvohenkilöitä piispoja, tasavallan presidenttejä ja kuninkaallisia myöten.

Urheilukilpailuja oli vuosittain Malminkartanossa, seuraksi perustettiin MKKP eli Malminkartanon Karhunpojat. Usein urheilun vetäjänä oli Harry Lauren. Korkeutta hypättiin ja kuulaa työnnettiin tallin edusta-aukiolla ja juoksukilpailut olivat mäen ympäri. Suunnistusta harjoiteltiin Pilslättin metsissä eli nykyisessä Kannelmäessä. Siellähän oli myös ensimmäisen maailmansodan aikaisia kiinalaisten tekemiä juoksuautoja. Kerran en löytänyt edes alkua eli ensi rastia, mutta usein meni mukavasti, tosin vanhemmat pojat olivat yleensä parempia. Hiihtoa harrastettiin pelloilla ja maantien takana olevassa mäessä. Siellä oli myös 5 km latu, joka ulottui Honkasuolle, ja jolla ladulla oli talvisin aikuisten ja lasten hiihtokilpailuja. Joissain koulun kilpailuissa voitin hiihdossa palkintoja. Hyppyrimäki, tosin vain lumesta, rakennettiin Mätäojan törmälle kansakoulun lähelle ja leiskautukset tavallisilla puusuksilla olivat jopa lähes 10 metriä. Kaatumiset olivat arkipäivää, samoin suksirikot, joista ei kotona lapsia kehuttu. Luistinratakin tehtiin talvella. Keväisin vanhemmat nuoret harrastivat lentopalloa. Myös oli otteluja Kaarelan eli Kårbölen ruotsalaisia koulukavereita vastaan, kuten nyrkkeilyä ja jalkapalloa. Suomalaiset yleensä hävisivät, kun ruotsalaiset olivat vanhempia tai vahvempia.

Mätäoja ei ollut kovin leveä, mutta kuitenkin etenkin keväällä riittävän suuri, jotta me lapset saatoimme tehdä sinne jätelaudoista lauttoja ja purjehtia, sauvoilla vauhtia antaen, turvallisuutemmekin riskillä. Usein kastuttiin eli pludattiin tai ainakin saappaat kastuivat, mutta pahoilta onnettomuuksilta vältyttiin. Luonnollisesti vanhemmat eivät antaneet lupaa lauttaleikeillemme Mätäojalla. Ongellakin siellä käytiin, mutta satunnainen saalis riitti vain kissojen ruuaksi.

Vielä muistituokio vuodelta 1951: Marsalkka Mannerheim oli kuollut Sveitsissä 27.1.1951 ja hänen arkkunsa oli jäähyväisiä varten muutaman päivän esillä Suurkirkossa Helsingissä. Isä, veljeni Jorma ja minä olimme tuhansien muiden kanssa kunnioittamassa Mannerheimiä. Jono oli varsin pitkä ja se kiemurteli Suurtorille ja ympäri kirkkoa. Ilta oli kovin kylmä ja jono mateli hitaasti. Kesti muutaman tunnin, ennekuin pääsimme sisälle kirkkoon ja sitten arkun ääreen. Mannerheimin arkun kansi oli auki ja kävelimme hitaasti ohi. Arkun vieressä oli upseerien kunniavartio. Tuntui juhlalliselta, sillä olimme kuulleet ja kokeneet, että Mannerheimin johdolla Suomi säilytti itsenäisyytensä. Olimme kuitenkin vilustuneet jonossa ja seuraavana päivänä olimme kipeinä kotona ja kuuntelimme hautajaisselostusta radiosta. Televisiotahan ei silloin vielä Suomessa ollut, mutta silloin otettuja filmejä on ajoittain esitetty televisiossakin historiakatsauksissa. Mannerheimin ratsastajapatsaan vihkiäisjuhlissa 4.6.1960 olin sitten itsekin vänrikkinä marssimassa isän, Jorman ja Lauri-sedän kanssa, mutta silloin ei enää asuttu Malminkartanossa.

Susia nälkävuosina 1866-68

Vanhemmalta ajalta kerrottiin lapsuudessani perimätietona, että läheisellä Honkasuolla – nykyisen Ammattienedistämislaitoksen ja täyttömäen nurkilla – asui seitsemässä torpassa useita perheitä. Suurien nälkävuosien aikaan vuosina 1866-68 ruokaa ei juuri ollut katovuosien vuoksi, toimeentulo oli niukkaa ja nälänhätä suuri. Kuitenkin ajoittain Pitäjänmäellä jaettiin ruokaa. Asemaa ei vielä ollut, sillä rautatie valmistui 1903. Honkasuolta käytiin Pitäjänmäellä talvisin ruuanhakumatkalla vesikelkalla, jossa oli iso maitotonkka. Kerrotaan, että silloin alueella oli susia niin paljon, että ruuanhakijat hakkasivat metalliketjuilla maitotonkkia tehden meteliä ja siten pelottaen sudet etäämmälle, hakiessaan keittoa tai puuroa Pitäjänmäeltä. Tämä oli siis noin 150 vuotta sitten tällä alueella!

Muutto Malminkartanosta ja rakennuksen nykyvaiheet

Vuonna 1951 oli sitten perheemme muutto pois Malminkartanosta parin kilometrin päähän Helsingin maalaiskunnan, nykyisen Vantaan, Kaarelaan Martinkalliolle, mihin isä oli rakennuttanut uuden kaksikerroksisen siporexisen omakotitalon. Sen katuosoite oli sittemmin Palotie 9. Siellä me lapset asuimme omien perheittemme perustamiseen asti ja äiti ja isä loppuelämänsä. Malminkartanoon jäi monia ystäviä.

Malminkartanon tilanhoitajina toimivat Martti Sipilän jälkeen seuraavien 18 vuoden aikana tri Samuli Suomela, agr. Mikko Ihamuotila, agr. Matti Kares ja viimeisenä MMK Seppo Karttunen. Agraariharjoittelijoina ja -tutkijoina siellä oli vuosittain merkittävä määrä Helsingin yliopistosta sittemmin valmistuneita agronomeja, jotka oppivat Malminkartanossa nykyaikaista maataloutta, metsänhoitoa, puutarhanhoitoa ja kotitaloutta opiskeluaan, elämänsä ja uraansa varten. Myös nuorin sisareni Kirsti, maatalous- ja metsätieteiden maisteri ja agronomiserkkuni Heikki ja hänen puolisonsa Riitta Sipilä kävivät useilla kursseilla Malminkartanossa tai Vakolassa, mutta eivät olleet varsinaisina harjoittelijoina.

Malminkartanosta on myös kirjoitettu kirja: Risto Kautto: Malminkartano, Luutnantin Puustelli, Helsingin kaupunginmuseo 2003. Vantaan historiaa on useissa teoksissa.

Alueen kaupunkipolkutiedosto on netissä

<http://www.kaupunginosat.net/mambo/malminkartano/images/stories/polku/malminkartano-kaupunkipolku.pdf>.

Näissä ja muualla internetissä on paljon muitakin tietoja kuin nämä muistikuvani.

Vuonna 1979 Helsingin yliopisto luovutti Malminkartanon Helsingin kaupungille 10000 asukkaan alueen rakentamista varten ja alueen läpi rakennettiin myös rautatie paikallisliikennettä varten. Tutkimus- ja opetustoiminta siirtyi Helsinkiin Viikin kampukselle ja koetila siirtyi Suitian kartanoon Siuntioon. Vakola siirtyi Vihtiin. Tällöin vuoden 1979 lopussa päättyi myös Malminkartanon 400 vuotta kestänyt maatila- ja kartanohistoria.

Lapsuuden kotini rakennuksen elämä sen sijaan jatkuu. Edellä mainittujen muutosten yhteydessä tilanhoitajan rakennuskin siirtyi Helsingin kaupungin omistukseen. Helsingin kaupunki tarjosi tätä Puustelli-nimistä kiinteistöä Kannelmäen seurakunnalle vuokralle vuonna 1980. Koska seurakunta tarvitsi Malminkartanon kasvavaan lähiöön toimitiloja, solmittiin vuokrasopimus ja talo peruskorjattiin sellaiseksi, että siellä oli mahdollista järjestää monipuolista toimintaa. Seurakuntakodin tupaantuliaiset pidettiin uusituissa tiloissa 9.1.1982 ja monipuolinen toiminta alkoi vilkkaasti.

Toiminta talossa pysähtyi surullisesti, kun uudenvuoden päivänä 1989 oikosulusta alkanut tulipalo tuhosi yläkerran täydellisesti, ja sammutusvesi vahingoitti muuta rakennusta merkittävästi. Talo peruskorjattiin jälleen, ullakolle rakennettiin asianmukaiset palosulut ja seurakunnallinen toiminta käynnistyi uudestaan vuoden 1990 puolella.

Erilaisia vaihtoehtoja Malminkartanon kirkoksi oli tutkittu pitkään, mutta ilman toteutusta. Kolme vuosikymmentä toimintaa Malminkartanon seurakuntakodin tiloissa johti Kannelmäen seurakunnan päättäjät etsimään Malminkartanon pitkäikäiseen tilakysymykseen lopullista ja kestävä ratkaisua. Seurakuntakoti oli vuosien aikana muodostunut rakkaaksi paikaksi, jossa oli hyvä toimia ja kodikas tunnelma, joten päädyttiin tämän rakennuksen kehittämiseen ja saneeraukseen kappeliksi.

Helsingin seurakuntayhtymä osti kiinteistön käyttöönsä Helsingin kaupungilta vuonna 2013. Taloon tehtiin ensimmäistä kertaa perustuksista harjaan ulottuva peruskorjaus arkkitehti Heikki Pietiläisen suunnitelmien mukaisesti. Huonetilojen järjestystä muutettiin ja talon keskiosaan rakennettiin kappelisali, jossa on istuimet 64 hengelle. Talon yleisilme on sekä ulkopuolelta että sisältä vanhaa kunnioitettava, ja esimerkiksi alkuperäiset ikkunapuitteet on kunnostettu käsityönä nykyisten määräysten mukaisiksi. Piispa Irja Askola siunasi Malminkartanon kappelin käyttöön Kannelmäen seurakunnan piispantarkastuksen yhteydessä 24.1.2014. Talon alkuperäisasukkaana minulla puolisoni Marjan kanssa oli ilo olla mukana juhlassa. Toisin kuin vuonna 1950, kun piispa Gulin kätteli vain penkkirivin päässä olleet, piispa Askola kätteli nyt kaikki uuden kappelin tilaisuuden vieraat.

(Lähteet talon saneerausvaiheista: kirkkoherra Sakari Enrold ja <http://www.helsinginkirkot.fi/fi/kirkot/malminkartanon-kappeli>).

Rakennus on nyt arvokkaassa käytössä ja on monipuolisen toiminnan keskus Malminkartanossa.

Silloinkin pärjättiin

Aika, jonka tila on ollut yliopiston opetus- ja koetilana, on varmasti Malminkartanon pitkässä ja värikkäässä historiassa ollut sen arvokkain aikakausi.

Maailma muuttunut paljon 1940-50-lukujen jälkeen. Maailmansodasta, pulavuosista ja sotakorvauksista on noustu erääksi maailman moderneimmista maista, jossa yleinen hyvinvointi ja koulutus ovat korkealla tasolla ja eläminen on nykyisin turvallista. Maatalousyhteiskunta kasvoi ensin teollisuusyhteiskunnaksi ja on nyt kovaa vauhtia muuttumassa tieto- ja palveluyhteiskunnaksi. Keksinnöt, kehitys, teknologia ja osaaminen ovat muuttaneet arkipäivän elämäämme: on modernit kodit, televisiot, kännykät, jääkaapit, pakastimet, internet ja monet muut laitteet. On autot, kesämökit, ulkomaan matkat, kansainvälistyminen ja globalisaatio. On sosiaaliturva, lääkkeet, terveyskeskukset, sairaalat, palvelutalot, seurakuntien rakennukset. Luetteloja voisi jatkaa. Silti ihmisluonne tuo aina esille tyytymättömyyttä ja kritiikkiä, josta toki osa on tervettä ja liittyy kehitykseen, mutta joskus ”nykyongelmat” tuntuvat melkein hienostelulta tai esille otetuilta tosiongelmien puuttuessa.

Siksi on hyödyllistä suunnata katse eteenpäin, mutta katsoa myös taaksepäin ja muistella aikaa, elämää ja saavutuksia lapsuudesta nykypäivään.

Millaista elämä oli toisen maailmansodan aikaan ja jälkeen viime vuosisadan puolivälissä, kun aika oli erilainen ja niukka? Vastaus on: Silloinkin pärjättiin!

KARTTA- JA VALOKUVALIITTEITÄ

Helsingin ja lähialueiden kaksiosainen kartta vuodelta 1932 on netissä osoitteissa:

[http://img22.imagevenue.com/img.php?
image=24730_Helsinkiki_1932_Ymp23rist45_K_L50nsi_122_723lo.jpg](http://img22.imagevenue.com/img.php?image=24730_Helsinkiki_1932_Ymp23rist45_K_L50nsi_122_723lo.jpg)
[http://img167.imagevenue.com/img.php?
image=24750_Helsinkiki_1932_Ymp61rist74_K_It41_122_629lo.jpg](http://img167.imagevenue.com/img.php?image=24750_Helsinkiki_1932_Ymp61rist74_K_It41_122_629lo.jpg)

Liitteinä ovat kartta vuodelta 1955 ja tekemäni karttapiirros Malminkartanosta muistikuvieni perusteella silloisine taloineen, teineen ja asukkaineen 1940-luvun lopulla. Malminkartanoon kuljettiin Haagan, Pitäjänmäen ja Konalan kautta. Tie jatkui Helsingin pitäjän kirkolle. Nykyisin Malminkartano on urbaani esikaupunkialue.

Liitteinä on myös muutamia valokuvia arkistostani.

MALMINKARTANON ALUEEN KARTTA VUODELTA 1955

Lapsuudenkotitalo on keskellä vasemmalla ensimmäisen tien päässä ylin musta rakennus. Samalla mäellä oleva L-muotoinen rakennus oli talli ja navetta, jotka rakennuksina ovat edelleen olemassa.

MALMINKARTANO MUISTIKUVIENI MUKAAN 1940-LUVUN LOPULLA

Malminkartanon tilanhoitajan rakennus eli Kerttu ja Martti Sipilän ja lasten Malminkartanon koti vv. 1943-51 kuvattuna pohjoisesta v. 1950.

Martti, Jorma, Kerttu ja Kari Sipilä 1942

Malminkartanon poikia v. 1950: vas. Kari Sipilä, Allan Sandström, Pauli Koskinen, Reijo Salin, Jorma Sipilä, Kimmo Tuomikoski, Raimo Tamminen, Eero Pihkala.

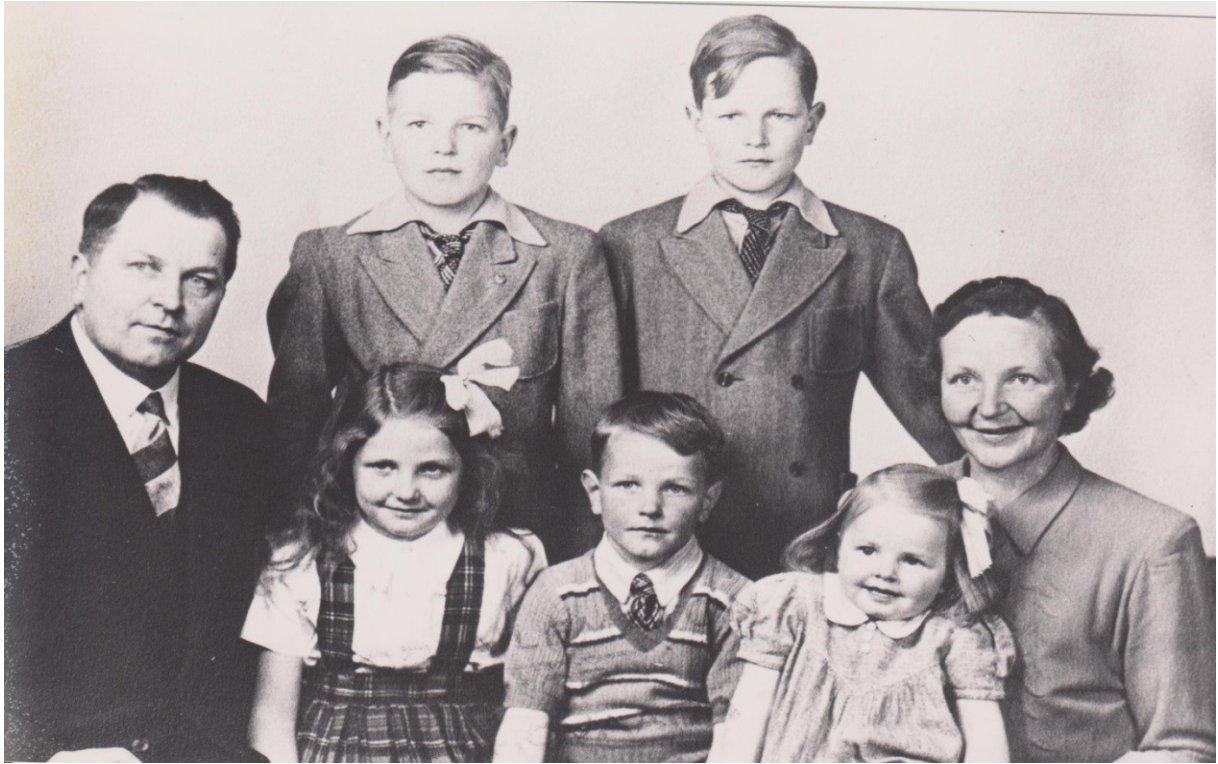
Kaarelan suomenkielisen kansakoulun oppilaita ja keskellä opettaja Siina Taulamo v. 1948.

Kari Sipilä Malminkartanossa viisivuotiaana v. 1945 ja uudessa Ferguson-traktorissa Malminkartanon pelloilla v. 1950. Metsän reunassa taustalla on Malminkartanontie. Nykyisin taustametsän alla on Malminkartanon nykyinen asema ja kuvan pellot ovat nykyisin täynnä kerros- ja rivitaloja.

Jorma, oik. ja Kari Malminkartanon Hissiladonmäen pomminkuopalla keväällä 1944.

Martti, Pirjo, Kari, Risto, Jorma, Kirsti ja Kerttu Sipilä perhekuvasa v. 1951 Malminkartanosta pois muuton aikoihin.

Malminkartanon lapsuudenkotini, sittemmin seurakuntakoti (kuva 2011) ja nykyisin kappeli.

Seurakuntasali (kuva v. 2009) on samalla paikalla kuin entinen olohuoneemme. Ruokailutila ja keittiö jäävät kuvan ulkopuolelle oikealle. Ikkunat ovat ennallaan, iso ikkuna on etelään päin.

Nykyinen (v. 2014-) kappelisali on tyylikkäästi keskellä rakennusta ja väliseiniä on purettu ja muuteltu. Kuvassa vasemmalla puolella oli ennen lasten makuuhuone ja minun sänkyni oli kuvan alareunan kohdalla silloisen seinän vieressä. Ikkunat ovat entisillä paikoillaan ja niistä katsellessa pohjoiseen näkyivät silloin opetus- ja koetilän pellot, nykyisin kerrostalot, kadut ja jopa rautatie.

1.1.2015 © Kari Sipilä   Kuvat Kari Sipilän arkistoista